
Socialnämndens årsbokslut 2018

Fastställd av socialnämnden 2019-02-19, §

Dokumenttyp: Redovisande dokument, Bokslut

Fastställd av: Socialnämnden

Beslutsdatum: 2019-02-19

Diarier nr: 2019.023 SN

Gäller för: Socialnämnden

Innehåll

Socialnämndens årsbokslut 2018	2
Verksamhet.....	2
Socialnämndens huvudsakliga verksamhet	2
Hur socialnämnden arbetar med kommunfullmäktiges mål och indikatorer.....	4
Hur nämnden genomfört kommunfullmäktiges uppdrag	11
Intern kontroll	15
Omedelbar åtgärd	16
Redovisning av uppdragsföretag	16
Ekonomi.....	17
Drift.....	17
Prognossäkerhet	20
Investeringar	21
Personal.....	22
Personal och kompetensförsörjning.....	22
Jämställdhet	23
Arbetsmiljö	24
Sjukfrånvaro	25
Arbets-skador och tillbud.....	26
Sammanfattande analys av årsbokslutet.....	26

Bilaga 1. Uppföljning av 2018 års internkontrollplan

Bilaga 2. Redovisning av kommunala uppdragsföretag

Socialnämndens årsbokslut 2018

Verksamhet

Socialnämndens huvudsakliga verksamhet

Socialnämnden ansvarar för kommunens verksamhet inom individ- och familjeomsorg och arbetsmarknad vilket omfattar insatser i form av råd, service och stöd till barn, familjer, ungdomar och vuxna. Nämnden arbetar i huvudsak med myndighetsutövning och biståndsbeslut som styrs av flera lagar - exempelvis socialtjänstlag (SoL), lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Fokus under året har varit att implementera och få effekt av den processororienterade organisation som genomfördes vid årsskiftet. Ett aktivt arbete har skett med att hitta former för tätare samverkan för att skapa bättre förutsättningar att hitta kostnadseffektiva lösningar. Som en del av implementeringen av ett processororienterat arbetsätt har en kartläggning av förvaltningens kärnprocesser påbörjats för att ytterligare effektivisera och kvalitetssäkra arbetet. Verksamheten har utvecklats väl och enligt plan men den ekonomiska redovisningen har inte fullt ut varit transparent utifrån bristande kunskap och förmåga, vilket nu säkerställs inför 2019.

Som ett mått på förvaltningens kvalitet kan nämnas IVO:s (Inspektionen för vård och omsorg) beslut från genomförda tillsyner under året som visar att förvaltningens verksamheter uppfyller de ställda kraven, vilket också kan ses som ett riktmärke på god rättsäkerhet. Det har även i resultaten från en enkät om användning av Öppna jämförelser (ÖJ) inom socialtjänsten, som ingick i ett forskningsprojekt av SCB på uppdrag av Göteborgs universitet, framkommit att Alingsås är en av de kommuner som uppvisar särskilt intressanta data om ÖJ i termer av god förankring, meningsfull användning och positiva konsekvenser för verksamheterna.

Vid analys av IFO nettokostnadsavvikelse inom individ- och familjeomsorg, SN 2018-10-23, § 98, konstaterades att nettokostnadsavvikelsen är hög vid jämförelse med andra kommuner. Det gäller framförallt kostnader för missbruk- och beroendevård men även kostnader för barn- och ungdomsvård där Alingsås framförallt avviker vad gäller antal vårddygn. Politiska prioriteringar, god samverkan och en ambition att bedriva en kvalitativ socialtjänst har bidragit till högre kostnader. Ett intensivt arbete har inletts under hösten för att ta fram och vidta åtgärder för att sänka nettokostnadsavvikelsen, vilket bland annat innebär ännu intensivare arbete med att ställa om köpt vård mot vård i egen regi och en omställning i vilket stöd kommunen kan erbjuda, något som kommer att fortgå under 2019. Ett annat exempel på åtgärd är att EY har getts ett särskilt uppdrag att genomlysna köpt vård för vuxna, främst missbruk. Syftet är att ge en fördjupad förståelse kring de höga kostnaderna i Alingsås och få fram ytterligare förslag på åtgärder för att få kostnadskontroll framåt inom området. Mängden insatser socialförvaltningen erbjuder måste minska kraftigt, vilket kommer påverka stödet som erbjuds kommuninvånarna.

Volymerna inom förvaltningens verksamhetsområden har stabiliserats och legat kvar på en fortsatt hög nivå under 2018 efter de senaste årens kraftiga ökning. En beräkning av förvaltningens nettokostnader visar nu på att trenden med de tidigare höga nettokostnadsökningarna som präglade socialnämnden under 2016 och 2017 har brutits under 2018. Att arbeta förebyggande och långsiktigt är en viktig förutsättning för att kunna påverka nettokostnadsavvikelsen på sikt vilket är stor en utmaning i relation till ekonomiska förutsättningar.

Utöver intern samverkan har samverkan med externa parter varit i fokus under året och förstärkts inom flera områden. Socialnämnden har gått in i nya regionala och nationella samverkansformer där SAMLA (Samverkan Lerum och Alingsås) är ett av dessa viktiga sammanhang. Inom SAMLA har projekt påbörjats under hösten kring första linjens stöd för barn och unga i syfte att förhindra att barn och unga med psykisk ohälsa hamnar mellan stolarna. I denna samverkan ligger också frågan kring utveckling av mottagning för barn och unga med problematik kring droger och alkohol, likt "Mini Maria" Göteborg. Inom ramen för SAMLA har det också startat upp ett projekt kring socialmedicinsk mottagning riktat till vuxna med samsjuklighet.

BUS (Barn och unga samverkan) ledningsgrupp har på uppdrag av BUS presidier arbetat med förstärkning av insatser inom Bjärke området under 2018. Utöver förstärkning av familjebehandlare har förändrade arbetsätt och utökad samverkan skett inom skola, fritidsgård och barnavårdcentral. Åtgärderna har haft positiv effekt då fler nåtts av stöd och hjälp i tidigare skede.

Under året har förvaltningen deltagit i ett projekt inom GR (Göteborgsregionen) "Aktualiseringar till socialtjänsten" som initierats utifrån att det nationellt uppmärksammats att antalet aktualiseringar inom den sociala barn och ungdomsvården stadigt ökat de senaste åren. En aktualisering innebär att ett ärende inleds antingen genom orosanmälan, ansökan eller begäran om yttrande. Projektet visade bland annat att antal aktualiseringar för Alingsås ökade med 92 % under åren 2015–2017. En jämförelse med Lerum visade att det under 2017 gjordes 1665 aktualiseringar i Alingsås jämfört med Lerum som genomförde 1193 aktualiseringar, en skillnad på 546 aktualiseringar. Under 2016 var skillnaden ännu större då gjordes 1548 aktualiseringar i Alingsås och 901 i Lerum. Studien visar att i GR kommunerna utgörs åtta av tio aktualiseringar av orosanmälningar. Anmälningarna kommer huvudsakligen från polis, förskola/skola och hälso- och sjukvården. Under år 2018 ligger antalet aktualiseringar kvar på en fortsatt hög nivå. Samarbetet med GR avseende analys och uppföljning av aktualiseringar kommer att fortsätta även 2019.

Förvaltningen har under året även deltagit i ett projekt som drivs av SKL (Sveriges kommuner och landsting) som syftar till att bryta långvarigt beroende av försörjningsstöd. Projektet påbörjades under våren 2018 och kommer att pågå under tre år. Inom ramen för projektet bedrivs ett internt utvecklingsarbete där förvaltningen får ta del av olika kompetenshöjande insatser inom området.

En kvalitetsutveckling har skett i flera av förvaltningens verksamheter. Ett exempel är en ny verksamhet för personer med psykisk ohälsa; Kompassen som startats upp under året. Verksamheten ger möjlighet till ett första steg in i sysselsättning och där behovet har visat sig vara stort. Vidare har en utveckling skett vad gäller samordning och kompetensutveckling inom förvaltningens arbete kring våld i nära relationer. Boendeverksamheten inom avdelning Unga har organiserats om från boende för ensamkommande barn och unga till HVB (hem för vård eller boende). Den nya boendeformen är under utveckling och kommer att möta de ungas allt mer komplexa behov på ett bättre och effektivare sätt, vilket ytterligare avser minska köp av extern vård.

Förvaltningen har under året startat upp och arbetat aktivt med utvecklingsarbetet kring digitalisering och där implementeringsarbete pågår inom flera områden. Utöver arbetet med de projekt som ingår i beviljade medel från innovationsfonden har det genomförts ett intensivt arbete med att skapa förutsättningar för att nå målet att ha ett gemensamt verksamhetssystem 2020. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för en effektivare administration och renodlade processer.

Under året har nämnden även arbetat med att planera inför arbetsmarknadsenhetens flytt till kultur- och utbildningsnämnden vilken verkställdes vid årsskiftet i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag. Flytten av funktionshinderverksamheten som skulle övergå till vård- och omsorgsnämnden vid årsskiftet 2018 är fortfarande inte helt genomförd vilket belastat nämndens ekonomi under året.

[Hur socialnämnden arbetar med kommunfullmäktiges mål och indikatorer](#)

Utifrån socialnämndens väsentlighets- och riskanalys formulerade socialnämnden fem åtaganden, vilka har kopplats till fyra av de prioriterade målen (mål 1,2,3,5) där även två av fokusområdena speglas i åtagandena. Socialnämnden arbetade även fram åtaganden kopplade till ytterligare fyra prioriterade mål. Till varje åtagande finns ett tydligt mätbart nyckeltal.

Förvaltningens åtaganden har varit nedbrutna i en mängd olika aktiviteter där ett aktivt arbete skett under året. Aktiviteterna har redovisats och följts upp kontinuerligt i chefsöverenskommelser och i arbetsplaner tillsammans med medarbetarna.

Vid årsbokslutet kan konstateras att samtliga åtaganden med tillhörande nyckeltal kopplat till kommunfullmäktiges mål har uppnåtts under året med undantag från ett åtagande som pågår och förväntas kunna genomföras under planperioden.

Prioriterat mål 1	I Alingsås är det tryggt, säkert och välkomnande
Indikator:	Medborgarnas upplevelse av hur tryggt det är i kommunen ska förbättras
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att vidta förebyggande åtgärder vad gäller våld i nära relationer Socialnämnden åtar sig att vidta förebyggande åtgärder för barn och ungdomar
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att arbeta förebyggande med våld i nära relationer och barn och ungdomar genom att öka personalens kompetens kring våld i nära relationer
Nyckeltal:	Minst två utbildningsåtgärder genomförs i syfte att öka kompetensen kring våld i nära relationer

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

En ökad kompetens i förvaltningen kring våld i nära relationer och hedersrelaterat våld ger effekter på det förebyggande arbetet för såväl barn och ungdomar som för våld i nära relationer, vilka också är särskilda fokusområden för nämnden. I socialnämndens flerårsstrategi 2018-2020 beskrivs hur nämnden arbetar med kommunfullmäktiges fokusområden.

Förvaltningen har arbetat aktivt med att utveckla kompetens och arbetssätt inom området. En kartläggning av socialförvaltningens arbete gällande våld i nära relationer har genomförts under hösten, vilken synliggör vilka krav lagstiftningen ställer på förvaltningen samt vilka utvecklingsbehov som finns. Underlaget kommer att ligga till grund för att prioritera satsningar för de kommande åren.

Utbildningar med inriktning mot barn som bevittnat våld samt ungas utsatthet för digitaliserat våld har genomförts. Med utgångspunkt från Samverkansrådet (ett nätverk för chefer från myndigheter och frivilligorganisationer som samordnas av socialförvaltningen) har en utbildning bestående av två halvdagar genomförts under våren tillsammans med Barn och ungdomspsykiatri (BUP), gällande skyddsbedömningar vid uppmärksammandet av våld bland vuxna och barn. Kvinnojouren Olivia har samordnat en föreläsning om hedersrelaterat våld och förtryck. Tillsammans med Länsstyrelserna i Västra Götaland och Östergötland anordnade förvaltningen en delregional konferens i Alingsås. Konferensen, som genomfördes under november, hade fokus på hedersrelaterat våld. Utöver det har fem medarbetare deltagit i Länsstyrelsens fördjupade utbildning gällande hedersrelaterat våld.

Exempel på förändrade arbetssätt är att definitionen av våld alltid diskuteras tillsammans med föräldrarna i samband med att insatser blir aktuella för barn och unga även om våld

inte är en anledning till insatsen. Vidare har ett arbete genomförts vad gäller revidering av insatstrappor. En insatstrappa är ett systematiskt sätt att synliggöra vilka myndigheter och frivilliga som arbetar i Alingsås med att ge stöd till våldsutsatta vuxna och barn. Ytterligare en insatstrappa med fokus på våldsutövare och förebyggande arbete har arbetats fram och antagits i Samverkansrådet.

Under våren 2018 gick förvaltningen med i ett treårigt projekt som leds av forskare från Psykologiska institutionen i Göteborg, Institutionen för Socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke Högskola samt Sociologiska institutionen vid Uppsala Universitet. Projektet heter iRisk (Insatser, risk och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn) och riktar sig till socialsekreterare inom barn och unga området. Arbetssättet syftar till att öka möjligheterna att ge tidiga och riktade insatser till barn och unga som utsatts för eller bevittnat våld, vilket har en förebyggande effekt vad gäller våld i nära relationer. Det har visat sig vara svårt att hitta familjer som uppfyller kriterierna för att delta i forskningsstudien. Arbetssättet är dock uppskattat bland handläggare och används även i familjer som ej uppfyller kriterierna för att delta i studien och screening för våld görs idag i samtliga förhandsbedömningar. En nystart kommer att göras under början av nästa år då forskaren för projektet ska bjudas in.

Prioriterat mål 2	I Alingsås finns goda möjligheter till arbete och företagande
Indikator:	Självförsörjningsgraden ska öka
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att öka förutsättningarna för nyanländas integration
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att fler nyanlända tillsätts på extratjänster
Nyckeltal:	50% av de tillsatta extra tjänsterna går till nyanlända

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

Genom att öka antalet nyanlända på extratjänster avser nämnden skapa möjligheter till att förbättra nyanländas integration i arbetslivet. Extratjänster är en statlig arbetsmarknadsinsats för nyanlända och personer inom jobb- och utvecklingsgarantin.

Under året har totalt 36 extratjänster tillsatts, varav 18 av dem har gått till nyanlända vilket motsvarar 50 %. Vid årsskiftet var 34 extratjänster igång då några avslutats, varav 18 var nyanlända, vilket motsvarar 53%.

Förvaltningen har under året utvecklat samarbetet med övriga förvaltningar och Arbetsförmedlingen för att öka antalet extratjänster och nyanlända i förvaltningens arbetsmarknadsinsatser har matchats till extratjänster i den mån det är möjligt.

Information kring extratjänster har regelbundet getts till respektive HR avdelning.

Prioriterat mål 3	I Alingsås finns det attraktiva boendemöjligheter
Indikator:	Medborgarnas nöjdhet med bostadssituationen i kommunen ska förbättras
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att arbeta för att svagare grupper inkluderas på bostadsmarknaden
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att verka för att fler sociala kontrakt övergår till förstahandskontrakt efter 12 månader
Nyckeltal:	75 % av de sociala kontrakten ska övergå i förstahandskontrakt efter 12 månader

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

Genom att öka antalet överlåtelser av andrahandskontrakt till förstahandskontrakt höjs medborgarnas nöjdhet med sin bostadssituation. Under år 2018 har totalt 14 av 17 andrahandskontrakt övergått till förstahandskontrakt, vilket motsvarar 82 %.

Varje månad har avstämning med mellanhyresvärd, boendesekreterare och enhetschef skett avseende andrahandshyresgästernas hyresinbetalning och skötsamhet i syfte att tidigt upptäcka behov av stöd och insatser. Besök och hembesök har genomförts vid bristande hyresbetalning, störningsanmälan och liknande. Vidare har en ny rutin arbetats fram, fastställd i maj 2018, inför överlåtelse med tydlig ansvarsfördelning i syfte att säkra flödet och att överlåtelse sker i rätt tid men även för att säkerställa att ingen hyresgäst/biståndstagare hamnar mellan stolarna. Rutinen har upprättats i samverkan med Alingsåshem. Förvaltningen kan vid årets slut konstatera att Alingsåshem tar alltmer hänsyn till förvaltningens bedömning gällande förslag på avtalsform, vilket skapar mervärde för Alingsås invånare.

Prioriterat mål 4	I Alingsås råder god ekonomisk hushållning grundad på effektiv resursanvändning
Indikator:	Avvikelse mellan redovisade nettokostnader och referenskostnader ska minska
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att vidta åtgärder så att nettoavvikelsen minskar
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att analysera IFO nettokostnadsavvikelse och säkerställa rapporteringen till Räkenskapssammandraget (RS)
Nyckeltal:	Genomförd analys av IFO nettokostnadsavvikelse

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

Socialnämnden godkände, SN 2018-10-23, § 98, analysen av nettokostnadsavvikelse inom individ- och familjeomsorg. Analysen visar att kommunens faktiska kostnader är högre än vad som kan förväntas utifrån kommunens specifika strukturella förutsättningar om verksamheten bedrivs vid en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå. För år 2017 ligger nettokostnaden IFO 26 % högre än referenskostnaden. Framför allt har kostnaderna för barn- och ungdomsvård ökat. En orsak är att antalet orosanmälningar/aktualiseringar har ökat (92 % under perioden 2015 – 2017), en ökning som generellt är högre i Alingsås än i andra kommuner i Göteborgsregionen. Ökad anmälningsfrekvens kan visa på ett bra samarbete mellan socialtjänsten, polis och barnomsorg/skola. Fler anmälningar har krävt mer personalresurser och lett till fler insatser. Gruppen som är utsatt för våld i nära relationer har ökat och därmed också både personal för att hantera ärendena och i vissa fall kostsamma placeringar i form av skyddat boende. Sannolikt hanterar Alingsås större volymer, vilket måste sjunka om vi ska nå en lägre nettokostnad.

Förvaltningen har strävat efter en god effektivitet. Genom att prioritera familjehemsplaceringar i största möjliga utsträckning och köpa placeringar när endast särskilda behov föreligger, har resurserna använts på bästa sätt.

I kommunfullmäktiges flerårsstrategi 2018-2020 anges nämndens fokusområden: att förebyggande insatser för barn och ungdomar ska prioriteras, att förebyggande insatser mot våld i nära relationer ska prioriteras, att åtgärder för minskad droganvändning ska vidtas samt att frivilliginsatser ska stimuleras och utvecklas. Nettokostnadsavvikelsen visar en hög ambitionsnivå utifrån politiska prioriteringar samtidigt som nämnden lyckats väl med att möta ökande volymer, framför allt inom områdena orosanmälningar och gruppen våld i nära relationer. Förvaltningen har identifierat åtgärder för att minska nettokostnadsavvikelsen och ett kraftfullt arbete har inletts som kommer att fortgå under 2019.

Prioriterat mål 5	I Alingsås bygger välfärden på god service, hög kvalitet och tillgänglighet
Indikator:	Nöjd medarbetarindex ska höjas Sjukfrånvaron i kommunen ska minska
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att verka för en god och hållbar arbetsmiljö
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att minska sjukfrånvaron
Nyckeltal:	Minskad sjukfrånvaro

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

Socialnämnden åtar sig att verka för en god och hållbar arbetsmiljö, vilket ska uppfyllas genom nämndens arbetsmiljömål; att sänka sjukfrånvaron.

Dock har målsättningen att sänka sjukfrånvaron ner till 7 % vid årets slut inte kunnat nås. Den totala sjukfrånvaron under 2018 ligger på 8,9 % vilket är en höjning från 2017 då den totala sjukfrånvaron för dåvarande socialförvaltningen var 8,4 %. Förklaringen beskrivs under *Personal*, avsnitt *Arbetsmiljö* där även förvaltningens aktiviteter för att sänka sjukfrånvaron redogörs.

Prioriterat mål 6	I Alingsås finns det valfrihet och självbestämmande
Indikator:	Antalet verksamheter som omfattas av lagen om valfrihetssystem ska bli fler
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att verka för en högre grad av valfrihet och självbestämmande
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att utreda om det finns verksamheter som kan omfattas av lagen om valfrihetssystem
Nyckeltal:	Genomförd utredning

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

Socialnämnden godkände, SN 2018-10-23, § 100, utredning om vilka verksamheter som kan omfattas av LOV. Boendestöd och öppenvård missbruk bedömdes som möjliga verksamheter samt att det kan finnas en möjlighet till förvaltningsövergripande samarbete kring bland annat ledsagarservice. Nämnden gav förvaltningen i uppdrag att undersöka om det finns intressenter som vill utföra boendestöd eller öppenvård missbruk inom LOV samt undersöka möjlighet till samverkan med närliggande kommuner. Uppdraget kommer redovisas under 2019.

Prioriterat mål 8	I Alingsås ger utbildning kunskaper för en dynamisk grund
Indikator:	Andelen elever i åk 9 med behörighet till gymnasieskolan ska öka
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig att ha fortsatt god samverkan med skolan
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att säkerställa att samverkansformen <i>Sam Tidigt</i> erbjuds alla högstadieskolor inom Alingsås kommun
Nyckeltal:	Andel högstadieskolor inom <i>Sam Tidigt</i> ska öka

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

En ökad samverkan med skolan förväntas skapa bättre förutsättningar för att tidigt fånga upp barn och ungdomar som riskerar att gå ut grundskolan med ofullständiga betyg. *Sam Tidigt* (samordnade insatser tidigt) bygger på ett samarbete mellan socialtjänst och skola som syftar till att ge samordnade och simultana insatser i tid till barn i utsatta miljöer.

Aktiviteter i arbetsplaner har resulterat i att samtliga högstadieskolor i kommunen, även friskolorna, numera är med i Sam Tidigt där kontaktpersoner från socialförvaltningen för respektive skola har utsetts. Vidare har aktiviteter i arbetsplan säkerställt att alla barn som är placerade i familjehem ska lyftas inom Sam Tidigt en gång per termin för att säkerställa en god skolutveckling.

Prioriterat mål 11	I Alingsås skapar vi goda livsmiljöer genom långsiktigt hållbar utveckling
Indikator:	Andelen hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning ska öka
Socialnämndens åtagande:	Socialnämnden åtar sig verka för att verksamheterna inom socialförvaltningen källsorterar
Socialförvaltningens åtagande:	Socialförvaltningen åtar sig att skapa förutsättningar för källsortering
Nyckeltal:	Minst 50 % av förvaltningens verksamheter ska källsortera vid årets slut

Redovisning av aktiviteter inom ramen för åtagandet

Genom att införa källsortering inom socialförvaltningens verksamheter bidrar nämnden till målet att skapa goda livsmiljöer genom långsiktigt hållbar utveckling. Förvaltningen är sedan mars *Kranmärkta* genom att ha tagit ställning för att välja kranvatten framför flaskvatten, vilket också bidrar till målet.

Samtliga av förvaltningens 17 verksamheter har infört källsortering under året. Exempel på aktiviteter som genomförts är kontakt med fastighetsägare för att möjliggöra källsortering, inköp av källsorteringskärl eller iordningställande av befintlig källsorteringsplats, skapa instruktionsbilder, införa information kring källsortering i introduktionsmaterial vid inflytt i boenden samt fortsätta att uppmuntra våra brukare att källsortera.

Hur nämnden genomfört kommunfullmäktiges uppdrag

I kommunfullmäktiges *Flerårsstrategi 2018-2020* har socialnämnden tilldelats totalt sex uppdrag, varav ett av uppdragen har getts till både socialnämnden och utbildningsnämnden. Hur nämnden under året genomfört dessa uppdrag redovisas nedan.

Att planera och verkställa en flytt av arbetsmarknadsenheten och därtill tillhörande uppgifter från socialnämnden till utbildningsnämnden till den 1 januari 2019

Flytt av arbetsmarknadsenheten till kultur- och utbildningsnämnden verkställdes vid årsskiftet.

Att aktivt verka för och genomföra Flerårsstrategins utpekade vilja

Ett aktivt arbete har pågått under året med att omhänderta de fokusområden och uppdrag samt förverkliga de mål och indikatorer som anges i kommunfullmäktiges Flerårsstrategi 2018-2020, vilket också tydliggjorts i arbetsplaner och chefsöverenskommelser.

Att reducera sin centrala administration och skapa möjligheter till förvaltningsövergripande effektiviseringar

En reduktion av den centrala administrationen genomfördes under 2017, vilket avsåg centrala funktioner såsom administratörer, utvecklingsledare, controller och chefer. Under 2018 och framåt ligger fokus på att digitalisera och automatisera processer vilket avser leda till en effektivare verksamhet. Därigenom säkras både en hög kvalitet och en god arbetsmiljö.

Att stärka och utveckla demokratin och att i lämpliga former använda sig av medborgardialog

Enligt beslut i kommunstyrelsen, 2018-02-05, § 4, ska samtliga nämnder redogöra för sin plan och sitt arbete med demokratifrågor. Hur nämnden arbetar med området redogörs inom ramen för detta uppdrag.

Förvaltningen samlar regelbundet aktörer från civilsamhället till nätverksträffar som syftar till att stärka förutsättningarna för samverkan mellan socialförvaltningen och den idéburna sektorn men möjliggör också delaktighet i den demokratiska processen. Under året har fyra nätverksträffar genomförts och nätverket har under hösten påbörjat ett arbete med en mer formell överenskommelse för nätverkets framtida arbete.

Förvaltningen har under året fortsatt att arbeta aktivt med att utveckla brukarråd inom avdelning Vuxna i syfte att öka brukarnas inflytande. Brukarråd, så kallade husmöten, genomförs nu inom samtliga av de verksamheter som möjliggör detta. Metodutvecklare inom socialpsykiatri har utbildats inom området för att ytterligare utveckla arbetssättet. Målsättningen har varit att mötena ska kunna hållas helt av brukarna själva utan medverkan av personal men en utmaning har varit att få brukarna intresserade och delaktiga. Utöver husmötena har det därför planerats för införande av ett centralt brukarråd med start i januari 2019 under ledning av avdelningschef utan övrig personals närvaro för att på så sätt få till en dialog med de invånare som berörs av förvaltningens insatser.

För att öka möjligheten till löpande dialog med placerade barn har ett pilotprojektet BarnSam startats under hösten där barnet ges möjlighet att via ett digitalt verktyg lämna synpunkter och ha inflytande på utformningen av vården.

I samtliga av förvaltningens gruppverksamheter har utvärdering genomförts regelbundet där deltagarna får möjlighet att lämna sina synpunkter för att på så sätt kunna påverka verksamhetens framtida utformning. Inom arbetsmarknadsenheten har månadsvisa träffar genomförts där deltagarna får information, kan tycka till om verksamheten och föreslå förändringar. I syfte att fånga upp förbättringsområden har deltagaren svarat på en enkät när insatsen avslutas.

Synpunkter och klagomål från invånare är en viktig del i förvaltningens systematiska förbättringsarbete. Härigenom ges invånare möjlighet att påverka förvaltningens arbete. Alla synpunkter och klagomål utreds och besvaras enligt förvaltningens riktlinjer.

SKL:s (Sveriges Kommun och Landsting) årliga brukarundersökningar har genomförts under hösten inom områdena myndighetsutövning Individ- och familjeomsorg och funktionshinderområdet (socialpsykiatri) samt brukarundersökning om ensamkommande barn och ungas boendesituation. Resultaten av enkäterna kom i slutet av året. Förvaltningen valde i år att erbjuda ett digitalt alternativ för att besvara enkäten inom område myndighetsutövning vilket mottogs positivt av såväl personal och brukare. Exempel på områden som visar på bättre resultat än föregående år är upplevelse av inflytande och möjligheter att påverka samt helhetssyn. Även tillgänglighet och i vilken grad socialsekreteraren visar förståelse har förbättrats något medan upplevelse av förbättrad situation har försämrats.

Enkäten för funktionshinderområdet visar genomgående på positiva svar där område boendestöd har gjort störst förflyttning och visar på särskilt goda resultat. För första gången genomfördes även en enkät gällande ensamkommande ungdomars boendesituation i Alingsås. Den fråga som framstår som den mest positiva i jämförelse med riket handlar om upplevelse av trygghet i boendet och de frågor som visar på högst nöjdhet rör vilket stöd man får i sitt boende eller stöd att planera för sin framtid. Den mest negativa avvikelser i förhållande till riket rör upplevd trivsel i boendet. Genomgång av resultaten kommer att presenteras och arbetas vidare med under början av nästa år inom respektive verksamhet.

Att kommunal administration fortsatt ska minska genom smartare och effektivare arbetssätt där nya lösningar inom teknik prioriteras

Förvaltningen har under året tillsammans med kommunens IT-enhet arbetat med att hitta lösningar för att effektivisera administrativa processer inom nämndsprocessen och socialregister. En digitalisering av processerna förväntas ge nyttoeffekter i form av effektivare arbetssätt, främst i form av tidsbesparing, men även utifrån miljösynpunkt då mängden papper kraftigt minskar. Digital hantering av nämndshandlingar (sekretess) innebär även en ökad följsamhet gentemot GDPR då dagens hantering via post inte anses vara helt tillförlitlig samt att en säker tvåfaktorsinloggning i en digital tjänst styr vem som

har tillgång till handlingarna. Vidare sker radering av uppgifter efter en viss tid i enlighet med reglerna i förordningen. Med anledning av begräsningar i mailsystem där kryptering ej varit möjligt, har utveckling av både digital distribution av nämndshandlingar samt socialregisterutdrag fått avvakta det nya mailsystem som kommer att införas under första halvåret 2019.

Genom digital signering av beslut skapas en effektiv process där politiker lättare kan möta behovet när snabba beslut behöver tas. Kommunens nämndstrateger har tagit över ansvaret för att införa ett system för digital signering. En sådan lösning skapar även förutsättningar till effektivare samarbeten med externa parter som exempelvis sociala juren i Göteborgs stad.

Förvaltningen har även under hösten varit delaktig i planeringen och förarbetet gällande införandet av e-Arkiv där kommunens digitaliseringsansvarig ansvarar för arbetet som kommer genomföras år 2019. E-arkiv kommer i förlängningen medföra att pappershanteringen drastiskt minskar och att vi går från att hantera dokument till att hantera information. Effekten kommer i första hand vara långsiktig då de handlingar vi har i pappersform idag behöver hanteras enligt nu gällande arkivföreskrifter och gallras utifrån dessa varför full effekt kan uppnås först efter ungefär fem år. Nyttoeffekten blir ökad personaleffektivitet och säkrare hantering.

Under året har ett förarbete genomförts för att kunna införa en hållbar satsning på digital medarbetare genom en processtyrd robotautomatisering (RPA) och artificiell intelligens. Syftet är att frigöra tid för värdeskapande socialt arbete men förväntas även stärka attraktiviteten som arbetsgivare och säkra förvaltningens förmåga att möta morgondagens behov av välfärdstjänster. En identifiering har gjorts i verksamheten avseende möjliga återkommande processer som kan automatiseras såsom nyckeltalsrapportering varje månad avseende hur många barn som bor i familjehem, fakturahantering och gallringsprocessen. En upphandling är annonserad i december i GR (Göteborgsregionen) för upphandling av RPA. En gedigen omvärldsanalys har genomförts under hösten som resulterat till bibehållen kontakt med några kommuner för framtida erfarenhetsutbyte samt SKL avseende automatisering av administrativa processer och hur den bäst genomförs.

Förvaltningen har löpande under året bevakat inom vilka områden verksamheterna kan dra nytta av ny teknik. Ett exempel på en sådan lösning är Previct som är ett digitalt behandlingshjälpmedel inom beroendevården där planering skett under hösten inför ett genomförande av en pilotprojekt våren 2019. Previct är ett komplement och stöd vid behandling av skadligt bruk eller beroende av alkohol och kan användas som en del i öppenvårdsbehandling. Produkten består av en liten alkomätare, en mobilapp och en webbaserad vårdportal för hantering av klienter och data.

Att aktivt arbeta fram nya arbetssätt, metoder och teknik där medel från innovationsfonden ska användas

Socialnämnden antog *Digital Färdplan för socialförvaltningen 2017- 2020*, 2016-12-20, § 127. För att verkställa den digitala färdplanen söktes medel ifrån innovationsfonden.

Kommunstyrelsen beviljade, 2017-10-09, § 182, socialnämnden 1 350 tkr för att användas till digitala utvecklingsalternativ.

De planerade aktiviteterna fortskrider enligt plan även om implementeringsarbetet till delar har tagit längre tid än beräknat främst med anledning av att verksamheten har visat sig ha svårt att tillgodogöra sig flera parallella utvecklingsprojekt samtidigt. Arbetet påbörjades under 2017 och kommer att fortgå fram till delårsbokslutet 2019.

Under 2018 har medel från innovationsfonden använts till införande av Tieto Lifecare inom enheterna familjerätt, stöd- och försörjningsenhet samt enheten för vuxenstöd. Förväntade nyttoeffekter är:

- ett modernt användargränssnitt
- processtöd (ex flöde inom familjerätt)
- ett användarvänligt systemet som är enkelt att använda och lära sig vilket spar handläggartid och upplärningstid samt stödjer ett framtida mobilt arbetssätt (ex mobilt bank-id eller kort för säker inloggning).

Medel från innovationsfonden har även använts till en smart e-tjänst till stöd- och försörjningsenhet. Implementering av tjänsten startade under hösten och kommer fortsätta under nästa år. De förväntade nyttoeffekterna är:

- en modern e-tjänst som gör det lätt och enkelt att söka ekonomiskt bistånd
- den sökande kan följa sitt ärende via "Mina sidor"
- digitalt inlämnade biståndsansökningar går direkt in i Tieto Lifecare vilket möjliggör en digitalisering av arbetsprocessen

Vidare har medel från innovationsfonden används till införande av Hypergene applikation för individ- och familjeomsorg, vilket underlättar analys, uppföljning och uttag av statistik. Vid tiden för årsbokslutet pågår ett aktivt implementeringsarbete i samverkan med Hypergene. De förväntade nyttoeffekterna är:

- lösningen integrerar mot verksamhetssystemet och visualiserar hela processen från aktualisering till verkställighet och avslut där information om olika delar av processen snabbt kan tas fram
- ersätter manuella och inte sällan tidskrävande processer gällande datainsamling och sammanställning genom att de data och de nyckeltal som applikationen löpande tar fram, kan återanvändas i verksamhetsrapportering och analys.

Planering gällande övriga digitala utvecklingsinitiativ pågår men där medel från innovationsfonden ännu inte har använts. Även införandet av Tieto Life Care Barn och unga kommer att införas först under våren 2019. Ett arbete pågår gällande integration mellan Tieto Life Care i till Wisma Personec lönesystem som möjliggör en digitalisering och effektivare process kring arvoden och omkostnader till uppdragstagare.

Beviljade medel avsåg även utveckling av digital tidsbokningsfunktion till socialtjänstens reception som syftar till att underlätta för invånare vid och inför besök till socialförvaltningen och spar tid för handläggarna.

Intern kontroll

Socialnämndens internkontrollplan innehåller åtta internkontrollpunkter/ identifierade risker, varav fyra kvarvarande kontrollpunkter/identifierade risker från 2017 års plan. *Handlingsplan för 2017 års internkontrollpunkter* upprättades och uppföljningen som gjordes i samband med vårbokslutet godkändes av nämnden, SN 2018-05-14, § 49.

Kontrollpunkter enligt handlingsplanen:

- att IFO nettokostnadsavvikelse är felaktig
- att prognoser är felaktiga
- att ekonomiska rutiner inte är dokumenterade
- att felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd kan ske

Hur förvaltningen har åtgärdat punkterna framgår av bilagan till ärendet.

Av de kvarvarande fyra kontrollpunkter/identifierade risker bedöms tre har genomförts enligt plan vid årets slut:

- att personal med rätt kompetens inte kan rekryteras
- att rutiner för hot och våld inte är upprättade för alla verksamheter eller att befintliga rutinerna inte följs
- att EU:s dataskyddsförordning inte följs
Punkten/ risken kontrolleras både inför årsbokslutet och inför delårsbokslutet 2019. Förordningen, GDPR, som gäller från och med 2018-05-25 behöver ha varit i kraft under en period för att uppföljning ska vara relevant.

En punkt/ risk i internkontrollplanen konstateras ej vara genomförd vid årets slut och kommer att överföras till 2019 års internkontrollplan:

- att verksamhetssystemen inte ger rätt stöd i processerna

Anledningen är att implementeringen av Hypergene IFO har tagit mer tid i anspråk än beräknat. Arbetet fortgår och kommer att följas upp i samband med vårbokslutet 2019.

Uppföljning av 2018 års internkontrollplan framgår av bilaga 1.

Omedelbar åtgärd

I väsentlighets- och riskanalysen som genomfördes inför socialnämndens *Flerårsstrategi 2018-2020* identifierades ett antal risker, dock ingen risk som bedömdes kräva omedelbar åtgärd.

Redovisning av uppdragsföretag

Socialförvaltningen kan inte utföra all verksamhet i egen regi även om förvaltningen ständigt strävar efter fler hemmaplanslösningar. Det är dock inte möjligt för en kommun av Alingsås storlek att tillgodose hela det varierande behovet av sociala placeringar i egen regi.

Den övervägande delen av uppdragsföretag avser barn och unga. Dels anlitas några familjehem och dels köptes vård av framförallt Gryning Vård, ett kommunägt bolag. Uppföljning och utvärdering görs genom att vården övervägs var sjätte månad. Externa utförare anlitas också vid behov av placeringar enligt exempelvis LVU, LVM och vid våld i nära relationer.

Familjerådgivning utförs av ett externt företag, Armando Liscano. Uppföljning av uppdraget sker två gånger per år.

Samverkan med andra kommuner innebär oftast ett bra utnyttjande av resurser. Ett exempel på sådana samverkansavtal är avtalet med Föreningen Kvinnojouren Olivia och med Vårgårda kommun avseende familjerättstjänster. Samverkansavtalen följs upp en gång per år.

De kommunala uppdragsföretag som förvaltningen har anlitat under 2018 framgår av bilaga 2.

Ekonomi

Drift

Belopp i tkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse prognos/budget 2018	Bokslut 2017	Differens 2017/2018
Verksamhetens intäkter	60 206	48 823	-11 383	200 151	-151 328
Personalkostnader	-168 053	-159 848	8 205	-399 676	239 827
Lokalhyror	-19 345	-17 504	1 841	-35 190	17 686
Köp av tjänster	-69 305	-72 174	-2 869	-117 397	45 223
Övriga kostnader	-25 713	-27 564	-1 852	-70 944	43 379
Verksamhetens kostnader	-282 415	-277 090	5 325	-623 207	346 116
Verksamhetens nettokostnader	-222 209	-228 267	-6 058	-423 056	194 788
Kommunbidrag	222 209	222 209	0	386 549	-164 340
Årets resultat	0	-6 058	-6 058	-36 506	30 448

Kommentarer årsbokslut 2018

Bokslutet för 2018 innebär ett underskott jämfört med budget om 6 058 tkr. En huvudsaklig anledning är att ekonomisk reglering avseende mellanhavanden med Vård- och omsorgsnämnden endast inneburit intäkter från Vård- och omsorgsnämnden om 1 350 tkr. I enlighet med fullmäktiges beslut flyttades funktionshinderverksamheten från socialnämnden till vård- och omsorgsnämnden inför 2018 och justering av de båda nämndernas budgetramar genomfördes. Socialnämnden har dock under 2018 utfört insatser för 15 st brukare med LSS-beslut vilka efter överflyttningen enligt ovan ej längre faller under nämndens ansvarsområde. Totalt uppgår kostnaderna för dessa insatser exklusive andel i overheadkostnader till ca 11 300 tkr. Vård- och omsorgsnämnden har samtidigt utfört tjänster inom daglig sysselsättning för brukare som faller inom Socialnämndens ansvar. Kostnaderna för detta uppgår dock till en väsentligt lägre summa än kostnaderna för LSS-insatserna som utförts av Socialnämnden. Att Socialnämnden inte skulle få full ekonomisk kompensation stod klart först sent på året.

Verksamheten för ensamkommande barn, EKB, uppvisar en nettokostnad på 4 803 tkr, vilket utgör skillnaden mellan nedlagda kostnader för verksamheten och de bidragsintäkter som erhållits från Migrationsverket. Dessa intäkter uppgick under året till 24 245 tkr. Då

antalet EKB under året minskats från 73 till 44, vilket varit en större minskning än vad som beräknats, har intäkterna inte nått upp till budget. Vidare har i samband med bokslutet konstaterats att tidigare under året beräknade intäkter avseende en kostnadskrävande LVU-placering om ca 1 700 tkr ej kommer att erhållas från Migrationsverket trots att placeringen varit nödvändig utifrån skydd för den unge och omgivningen. Genomförda kostnadsanpassningar har inte varit tillräckliga för att möta dessa intäktsminskningar.

Socialnämnden tilldelades även 2018 ett tillfälligt kommunbidrag på 12 mnkr för att finansiera kostnader som uppstått med anledning det omfattande flyktingmottagandet 2015. Utöver kostnader för EKB-verksamheten har kostnaderna till följd av flyktingvågen 2015 ökat inom flera av socialnämndens verksamheter såsom ekonomiskt bistånd, våld i nära relationer, familjehemsvård mm. Dessa olika kostnader har dock inte särredovisats under 2018 varför avstämning gentemot det tillfälliga kommunbidraget är svår att genomföra. Inför 2019 är ambitionen att i den ekonomiska redovisningen försöka tydliggöra dessa kostnader.

Vad gäller kostnader för genomförda placeringar på grund av våld i nära relationer, VINR, har de direkta placeringskostnaderna budgeterats till 3 025 tkr medan utfallet i bokslutet överstiger budget med 1 649 tkr. 2017 uppgick de direkta placeringskostnaderna till 4 637 tkr, alltså har kostnaderna endast ökat marginellt jämfört med 2017. Utöver dessa direkta kostnader finns andra typer av kostnader kopplade till VINR men som redovisas inom andra verksamheter såsom personalkostnader i samband med handläggning av ärenden, tecknade avtal med kvinnojour, Barnahus, kvinnofridslägenheter, viss familjehemsvård mm. Antalet genomförda placeringar har ökat jämfört med tidigare år. Ökningen av antalet kvinnor som placerats för skydd har gått från fem personer 2016, 11 personer 2017 till 20 personer under 2018. Det redovisade ekonomiska underskottet 2018 för dessa placeringar har inte blivit så stort som tidigare befarats genom ett aktivt arbete med tecknade avtal, vilket minskat den genomsnittliga kostnaden per placering.

För ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott mot budget med 2 576 tkr. De senaste åren har trenden i riket varit att andelen bidragsförsörjda invånare minskat. I Alingsås kommun har gruppen unga vuxna med ekonomiskt bistånd minskat särskilt mycket. Kostnaden för utbetalat bistånd under 2018 uppgår till 14 940 tkr vilket jämfört med 2017 innebär en ökning med 2 077 tkr. Under slutet av 2018 har en ytterligare uppgång av kostnaderna noterats.

Totalt redovisade intäkter i årsbokslutet understiger budget med 11 383 tkr.

Huvudsakligen beror denna differens på följande:

- Lägre bidragsintäkter från Migrationsverket som följd av minskat antal EKB, 8 874 tkr.
- Ej realiserade bruttointäkter från Vård- och omsorgsnämnden avseende LSS-insatser, 9 328 tkr.
- Överskott mot budget noteras främst avseende erhållna momsbidrag med 2 236 tkr, taxor och avgifter samt hyresintäkter totalt 1 164, diverse bidrag från bland annat samordningsförbundet 1 626 samt innovationsfond 792.

Vad gäller personalkostnader understiger dessa budget med 8 205 tkr främst beroende på senareläggning av arbetsmarknadsprojektet "Satsning 100", 3 920 tkr, samt minskad bemanning inom EKB-verksamheten 2 024. Vidare har vakanser avseende främst socialsekreterare- samt cheftjänster inneburit stort överskott mot budget. Ett område där kostnaderna däremot överstiger budget är familjehemsarvoden vilka kostat 3 527 tkr mer än budget.

Hyseskostnader understiger budget med 1 841 tkr beroende på lägre utfall för boendestöd, 796 tkr, samt motivationsboende 891 tkr.

Kostnaderna för köpta tjänster överstiger budget med 2 869 tkr. Huvudsakliga anledningar är följande underskott jämfört med budget:

- Institutionsplaceringar för vuxna 3 946 tkr.
- Externa familjehemsplaceringar 2 413 tkr.
- Tidigare nämnda placeringar som följd av VINR 1 649 tkr.

Till största delen har finansiering av ovannämnda budgetdifferenser kunnat ske genom överskott i centralt budgeterad buffert om 7 080 tkr vilken varit avsedd att täcka kostnader för externa placeringar. En överskottspost avseende köpta tjänster finns inom EKB-verksamheten med 2 239 tkr som följd av den under året minskade omfattningen på verksamheten. Ytterligare underskott noteras emellertid vad gäller kostnad för inhyrd personal med 3 854 tkr. Denna kostnad skall dock ses i samband med tidigare redovisat överskott avseende personalkostnader genom under året uppkomna vakanser. Som följd av rekryteringssvårigheter har inhyrd personal i vissa fall använts.

Posten övriga kostnader överstiger budget med 1 852 tkr. Här kan följande större differenser noteras:

- Kostnader för lämnade bidrag till enskilda och föreningar överstiger budget med 837 tkr. Delvis avser dessa kostnader EKB.
- Kundförluster -673 tkr avseende främst hyresavgifter samt avgifter för placerade barn och unga
- Bilkostnader -532 tkr vilka främst uppkommer som följd av institutionsplaceringar men där budgeten inte tagit höjd för dessa kostnader
- Överskott vad gäller budgeterade kursavgifter mm med 840 tkr

Jämförelse med årsbokslutet för 2017 försvåras då funktionshinderverksamheten flyttades till vård- och omsorgsnämnden inför 2018. Socialnämndens totala underskott 2017 uppgick till 36 506 tkr varav 8 585 tkr inom funktionshinderområdet.

Vad gäller jämförbara verksamheter har intäkterna för EKB-verksamheten minskat med 37 483 tkr jämfört med 2017 som följd av det successivt minskade antalet ensamkommande barn och unga. Nettokostnaderna för EKB uppgick 2017 till 14 579 tkr, således har detta resultat förbättrats avsevärt under 2018. Personalkostnader avseende

EKB har minskat med 18 998 tkr, kostnaderna för externa placeringar har minskat med 24 957 tkr.

Kostnader för familjehemsarvoden har ökat med 3 845 tkr jämfört med 2017. Familjehemsverksamhetens nettokostnader uppgick 2017 till 23 934 tkr och ökade under 2018 med 1 734 till 25 668 tkr.

Institutionsplaceringar för vuxna uppvisar en kostnadsökning med 3 398 tkr medan kostnaden för externa familjehemsplaceringar har minskat med 2 151 tkr.

Kostnaderna avseende inhyrda socialsekreterare och chefer minskade med 2 186 tkr jämfört med 2017.

Enligt kommunens principer för ekonomistyrning skall underskott återbetalas under en tvåårsperiod. I kombination med de beslutade budgetramar som gäller för socialnämnden under 2019- 2020 kommer en sådan återbetalning att innebära behov av ytterligare åtgärder utöver den omfattande handlingsplan som socialnämnden beslutat om inför 2019. Då handlingsplanen 2017 omfattade kraftiga neddragningar inom den centrala administrationen och antagen handlingsplan 2018 redan omfattar kraftiga omställningar inom den lagstadgade verksamheten och nedläggning av mer allmänt förebyggande verksamhet återstår bara ytterligare nedläggning av förebyggande verksamhet riktat till utsatta grupper. En sådan nedstängning har kortsiktig effekt men innebär risk för ökade kostnader inom lagstadgad verksamhet på sikt. Extern samverkan kommer också behöva ses över i syfte att ta hem resurser till lagstadgad verksamhet.

Inför 2019 äskade Socialnämnden 8 460 tkr och beviljades 2 500 tkr. Äskanden som gjordes byggde på de ekonomiska förutsättningar nämnden presenterades i delårsbokslutet och omfattade inga nysatsningar utan enbart kompensation för ökade kostnader inom befintlig verksamhet. I enlighet med uppdraget att minska nettokostnadsavvikelsen tog nämnden också hänsyn till de effektiviseringar förvaltningen såg att man kunde hantera 2019. Äskade men ej beviljade medel måste nu hämtas inom befintlig verksamhet och som följd av det väsentligt sämre utfallet i årsbokslutet jämfört med prognosen i samband med delårsbokslutet behöver nu omställning av såväl myndighetsutövande som förebyggande verksamhet ske fortare än vad som är önskvärt. Risker finns med detta då skyddsnetet för kommuninvånarna snabbt blir glesare, personalomsättning och bemanningsbekymmer kan öka och kostnader stiga inom den lagstadgade verksamheten.

Prognossäkerhet

Månad	Prognos	Avvikelse från bokslut
Delårsbokslut	2000	8058
Vårbokslut	0	6058
Bokslut 2018	-6058	

Utfallet i bokslutet avviker från lämnade prognoser i samband med vår- och delårsbokslut. Den huvudsakliga förklaringen är att det först sent på året stått klart att de ovan omnämnda budgeterade intäkterna från vård- och omsorgsnämnden inte fullt ut skulle realiseras. Vidare har bidragsintäkter avseende EKB-verksamheten överskattats i de lämnade prognoserna, bland annat det tidigare nämnda kostnadskrävande LVU-ärendet om ca 1 700 tkr.

Investeringar

Tkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse helår	Bokslut 2017	Differens 2017/2018
Expansionsinvestering			0		0
Investering X			0		0
-varav exploatering			0		0
Exploatering X			0		0
Reinvestering	1 950	1 636	314	2 520	884
Inventarier	1 950	1 473	477	2 025	552
IT-utrustning		123	-123	172	49
Maskiner		8	-8	321	313
Transportmedel		32	-32	2	-30
Totalt utgifter	1 950	1 636	314	2 520	884

Sprinklersystem har installerats på två av förvaltningens boenden utifrån brandskydds krav för 348 tkr. I förvaltningens kontorslokaler på Sidenvägen har viss uppdatering av lås- och larmsystem genomförts, solskydd har installerats och vissa mötesrum har utrustats med IT-utrustning såsom projektorer och utrustning för videokonferens. Vidare har visst utbyte av uttjänta kontorsmöbler genomförts liksom inköp av tre tjänstecyklar.

Investeringarna har minskat jämfört med 2017 då lokalerna på Sidenvägen utrustades med möbler, larm mm. Vidare har förvaltningens lokalbehov minskat 2018 genom överföringen av verksamheten för funktionshinder.

Personal

Personal och kompetensförsörjning

Personalsammansättning

	Antal personer	Antal anställningar	Antal årsarbetare	Medelålder	Månadsavlönad
					Sysselsättningsgrad (snitt)
AID-struktur	253	257	248,3	44,7	97%
Administration	43	43	42,5	49,5	99%
Socialt och kurativt arbete	209	213	205,3	43,8	96%
Teknikarbete	1	1	0,5	43,0	50%

Under 2018 hade socialförvaltningen 248 årsarbetare, vilket motsvarar en minskning med 480 årsarbetare sedan 2017, vilket har sin förklaring i funktionshinderverksamhetens övergång från socialnämnden till vård- och äldreomsorgsnämnden.

Vid nyrekrytering har alla tjänster tillsatts av personal med tillräcklig kompetens. Vid de tillfällen där en kandidat inte har matchat kravprofilen har förvaltningen sett över såväl krav som behov samt tagit omtag kring rekryteringen. Tjänster där förvaltningen under året haft svårigheter i tillsättningen har varit förste socialsekreterare till familjerätten samt socialsekreterare till Barn- och unga utredning samt familjebehandlare.

Som ett led i arbetet med att behålla befintlig personal har förvaltningen arbetat med att trygga ett nära ledarskap genom att tillsätta förste socialsekreterare där så behövts och ge rimliga förutsättningar för socialsekreterare och enhetschefer.

Andel timavlönade

Under 2018 var motsvarar kostnaden för timavlönad personal ca 21 heltidsarbetare. Andel fyllnadstid samt övertid utgör tillsammans knappt två årsarbetare. De enheter som är i behov av timavlönade har en verksamhet som kräver personal dygnet runt årets alla dagar. Under semesterperioden juni till augusti är detta särskilt framträdande då dessa verksamheter kräver ett stort antal vikarier. Utöver semestervikariat anges sjukfrånvaro som vanlig beställningsorsak.

Förvaltningens HR- konsult har under året genomfört regelbundna avstämningar inom de verksamheter som har flest timavlönade, såsom boende HVB och socialpsykiatri, där timavlönades företrädesrätt och konvertering av tjänster har hanterats.

Andel delade turer

Socialförvaltningen har inga delade turer.

Personalomsättning

Under 2018 har 33 personer avslutat sin anställning, varav fem är pensionsavgångar. Personalomsättningen har under år 2018 minskat till 11 % jämfört 13,7 % år 2017

(inklusive funktionshinderverksamheten LSS). Störst omsättning under året rör främst enhetschefer, socialsekreterare samt stödassistenter. Av de personer som har valt att avsluta sin anställning har man som avgångsorsak till största del lämnat för annan kommun.

Personalförsörjning

Under året har förvaltningen sett fortsatta svårigheter att få sökanden till vissa utlysta tjänster, vilket ställer krav på ett fortsatt aktivt arbete med rekryteringsaktiviteter. Liksom trenden i övriga delar av landet är socialsekreterare svårt att rekrytera och då främst inom barn- och unga myndighetsutövning. Förvaltningen har även sett vissa svårigheter inom andra områden såsom stöd- och boendepersonal. Trots detta har förvaltningen ändå lyckats bättre med rekryteringen under året än vid en jämförelse med tidigare år då förvaltningen haft större svårigheter med att finna rätt kompetens. Endast kandidater med tillräcklig kompetens går vidare till anställning.

Exempel på rekryteringsaktiviteter som har genomförts under året är deltagande på "Jobbmässan" på Estrad samt på "SPIRA" som är en arbetsmarknadsmässa på Göteborgs universitet. Rekryteringsaktiviteter inriktade på semesterrekrytering för boende inom socialpsykiatri samt HVB (hem för vård- och boende) har också genomförts. Socialförvaltningen visar också regelbundet upp sig i pressen för att på detta sätt vara synliga och konkurrenskraftiga.

Att förvaltningen sedan årsskiftet infört ett mer processinriktat arbetssätt med nya avdelningar har särskilt framhävts då man annonserat efter nya medarbetare, vilket tillsammans med förvaltningens goda rykte har visat sig tilltala de som sökt utlysta tjänster.

Kompetensutveckling

Flera kompetensutvecklingsinsatser har genomförts under året där syftet med har varit att tillgodose medarbetarnas behov av kompetensutveckling samt kvalitetssäkra de insatser som utförs.

Exempel på kompetenssatsningar som har genomförts är inom våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld samt social dokumentation. Nya medarbetare har deltagit i GR:s (Göteborgsregionen) introduktions- och utbildningsprogram för socialsekreterare *Yrkesresan*.

Vidare har flera internutbildningar genomförts. Exempel på sådana utbildningar är att möta brukare med komplex problematik som har flera olika diagnoser, samt sexuell och reproduktiv hälsa. För chefer har en fördjupad utbildning genomförts för att ytterligare stärka kunskaperna kring arbetet med rehabilitering. Utöver detta uppmuntras chefer och medarbetare att ta del av kommunens centrala utbildningsprogram.

Jämställdhet

Inom socialförvaltningen kan det fortsatt konstateras att det finns flertalet befattningar som domineras av ett kön. Totalt på socialförvaltningen finns det 39 olika befattningar av dessa

är 73,9% kvinnor och 26,1% män. Lönekartläggningen för 2018 visar inte på några osakliga löneskillnader mellan kvinnliga och manliga grupper på förvaltningen.

Arbetsmiljö

Socialnämnden har åtagit sig att verka för en god och hållbar arbetsmiljö, vilket skulle uppfyllas genom nämndens arbetsmiljömål; att sänka sjukfrånvaron, med målsättningen att vid årets slut befinna sig på 7 %. Att förvaltningen under 2018 är en betydligt mindre förvaltning än under 2017, medförde svårigheter att sätta mål för sänkning av sjukfrånvaron då det var svårt att uppskatta vad som var att betrakta som en "rimlig" sjukfrånvaro. Ambitionen att sänka sjukfrånvaron till 7 % har inte kunnat nås trots intensivt arbete.

Förvaltningens ledning har tillsammans arbetat med att minska sjukfrånvaron, öka friskfaktorer i arbetet och göra upprättad rutin "Från frisk till frisk" känd. Dessa åtgärder stöds av individuella och regelbundna möten mellan chef och HR-konsult var sjätte vecka, så kallade HR-ronder, där fokus ligger på pågående rehabiliteringsärenden, klara men icke avslutade rehabiliteringsärenden, synliggörande av upprepad korttidsfrånvaro i tidigt skede, arbete med första dagsintyg, analysera resultat från "Mätsticka" såväl på individ- som på gruppnivå, samt tillbud och arbetsskador på enheten. Resultaten har följts upp och analyserats månatligen i samband med månadsuppföljningen.

Under 2018 har förvaltningen även varit delaktig i projekt "Aktiv återhämtning" för att fånga upp och arbeta aktivt med att förebygga långtidssjukskrivningar som var kopplade till diagnoser av psykisk ohälsa. Delaktigheten var frivillig från medarbetarnas sida och av projektets slutredovisning kan man enbart dra positiva slutsatser.

Förvaltningen har även arbetat med att uppfylla kriterierna för att kunna delta i tävlingen *Cykelvänlig arbetsplats*; en tävling för kommuner i Västsverige som går ut på att bli Sveriges cykelvänligaste arbetsplats. Åtgärderna har syftat till att skapa goda förutsättningar för förvaltningens medarbetare att välja cykel framför bil, vilket avser ge effekter på både hälsa och miljö.

Vidare har en löpande dialog med företagshälsovården genomförts under året för att diskutera och analysera förvaltningens nyttjande av företagshälsovård.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Socialförvaltningen arbetar i enlighet med kommunens riktlinjer, med risk- och konsekvensanalyser, handlingsplaner samt uppföljningar utifrån arbetsmiljö på alla nivåer

En arbetsgrupp inom socialförvaltningen bestående av representanter från såväl enhetschefer som fackliga företrädare samt förvaltningens HR har tillsammans med arbetsmiljöingenjör från företagshälsovården genomlyst alla verksamheter utifrån arbetsmiljöhänseende samt kopplat respektive verksamhet till de arbetsmiljöföreskrifter (AFS) som finns att ta hänsyn till inom respektive verksamhetsområde. Arbetet med material, information samt risk- och konsekvensanalyser kommer att fortgå under 2019.

Under senare delen av året har ett uppdaterat HR-hjul framtagits för att tydliggöra när och vad som bör informeras om på respektive APT (arbetsplatsträff) under punkten "Arbetsmiljö".

Sjukfrånvaro¹

Tabell, sjukfrånvaro i %

	2017	2018	Differens 2017-2018
1-14 dagar	2,4	2,2	- 0,2
1-59 dagar	3,5	3,4	-0,1
> 60 dagar	4,9	5,5	+0,6
<29 år	6,1	2,4	-3,7
30-39 år	8,1	11,6	+3,5
40-49 år	9,7	6,5	-3,2
50-55 år	8,1	7,0	-1,1
> 56 år	8,6	12,7	+4,1
Kvinnor	9,5	10,0	+0,5
Män	4,7	5,9	+1,2

Den totala sjukfrånvaron under 2018 stannar på 8,9 % vilket är en höjning från 2017 då den totala sjukfrånvaron för dåvarande socialförvaltningen stannade på 8,4 %. Under året är det fortsatt långtidssjukfrånvaron som är högst samtidigt som kortidssjukfrånvaron minskar. Högst sjukfrånvaro finner vi bland vård- och omsorgsarbete följt av socialt- och kurativt arbete. Sjukfrånvaron varierar stort mellan såväl avdelningar som enheter, där vissa enheter knappt har någon frånvaro alls. Antalet aktiva rehabiliteringsutredningar kan svänga hastigt beroende på nyinkomna och/eller avslutade ärenden. Enheter med hög frånvaro har identifierats och åtgärder har riktats mot dessa.

Genomförd kartläggning av pågående rehabiliteringsärenden (se nedan tabell) visar att

¹ Redovisningen omfattar månadsavlönad personal.

ingen av den fysiskt relaterade frånvaron har arbetsrelaterade orsaker utan härrör från specifika sjukdomar, vilket gör det svårt för förvaltningen att påverka. Vid frånvaro med psykiskt relaterad ohälsa är bedömningen en svår avvägning då man ofta finner en kombination av till delar ansträngt privatliv och till delar påfrestat arbetsliv. Av de totalt sju personer som kan ha eller har arbetsrelaterad inverkan är fyra av dem i tjänst till delar (50 % -75 %).

Orsak	Totalt	Avd. Vuxna	Avd. Unga	Avd. Stab	Av totalen – arbetsrelaterade	Av totalen – ej arbetsrelaterade
Fysiska	11	5	5	1	-	11
Psykiska	13	11	2		7	6

De aktiviteter och åtgärder som genomförts för att nå en sänkning av sjukfrånvaron har beskrivits närmare under avsnittet *Arbetsmiljö*.

Arbets-skador och tillbud

Tabell, antal anmälda tillbud och arbets-skador

Typ	2017	2018	Differens 2017-2018
Tillbud	419	89	- 330
Arbets-skador	51	7	- 44

Under 2018 har 89 tillbud och 7 arbets-skador rapporterats. Av dessa 7 arbets-skador har endast en genererat frånvaro till följd av fraktur, övriga faller under benämningen nollskador och där finner man exempelvis halkolyckor. Rapporterade tillbud har till största delen handlat om olika former av orosmoment i anslutning till brukare som mår psykiskt dåligt och/eller befinner sig i beroendeproblematik.

Handlingsplaner i verksamhetssystemet LISA har upprättats och tillbud och arbets-skador följts upp på arbetsplatsträffar liksom säkerställandet av introduktion av nya medarbetare i verksamhetssystemet LISA.

Sammanfattande analys av årsbokslutet

Sammantaget har verksamheten utvecklats väl och förvaltningen rustar sig för framtida utmaningar. Detta handlar både om att bevara och säkerställa det goda arbetet som görs och driva på utvecklingen av nya metoder och arbets-sätt som kan ge en hög kvalitet och en allt mer kostnadseffektiv förvaltning. Utmaningen blir att säkerställa ett hållbart arbete framåt där långsiktiga lösningar och god ekonomisk hushållning tar oss vidare.